

OD REDAKCJI

Do rąk Czytelników trafia drugi w tym roku numer „Forum Pedagogicznego”. Otwiera go artykuł Jana Rutkowskiego poświęcony niektórym uwarunkowaniom współczesnej recepcji filozofii moralnej Arystotelesa. Autor w nawiązaniu do szkockiego historyka idei, etyka i filozofa Alasdaira MacIntyre’a twierdzi, że rozdzielanie poglądów etycznych i politycznych Stagiryty doprowadziło we współczesności do błędnego odczytania jego myśli. Tym, co ją scala, jest bowiem afirmacja istnienia norm moralnych niezależnych od ludzkiej woli. Zdaniem Rutkowskiego spór w tej sprawie trwa od czasów Arystotelesa do dziś i oddziałuje na obecne wychowanie i pedagogikę. Sprzeciwiając się sofistom, założyciel ateńskiego Liceum bronił poglądu, zgodnie z którym wychowanie byłoby niemożliwe, gdyby nie istniały cnoty moralne. W tym kontekście można na podstawie rozważań Rutkowskiego sformułować retoryczne pytanie: czy współczesne wychowanie nie dlatego jest niejednokrotnie zaprzeczeniem siebie samego, że lekceważy kształtowanie cnoty albo, mówiąc językiem bardziej współczesnym, charakteru? Gdy tak się dzieje, czuwanie nad tym, żeby młode pokolenie nabywało dobrych przyzwyczajzeń, staje się nie tylko trywialne, lecz również pedagogicznie nieuprawnione.

Znana już naszym Czytelnikom z artykułu, który ukazał się w „Forum Pedagogicznym” przed rokiem, Anna Bystrzycka przestudiowała spuściznę piśmienniczą Janusza Korczaka w aspekcie obchodzenia się z pieniędzmi. W intrygująco zatytułowanym artykule: *Janusz Korczak a pieniądze* przedstawia wyniki swoich poszukiwań. Autorka z jednej strony wydobywa wątki biograficzne, dzięki którym poznajemy „ekonomiczną twarz” Starego Doktora, z drugiej natomiast dostarcza elementów do mozaiki, którą trafnie opisuje wyrażenie „wychowanie ekonomiczne”, mimo że niezbyt dobrze wiadomo, co się w nim zawiera.

Część „Artykuły” zamyka tekst Jadwigi Kuczyńskiej-Kwapisz, traktujący o projekcie „Międzynarodowa Szkoła Matek”. Projekt ten jest prowadzony od 2008 roku na Krymie. Jego odbiorcami są rodziny dzieci niewidomych i słabowidzących. Organizatorzy za główne zadanie postawili sobie przekazanie osobom zajmującym się na co dzień tymi dziećmi niezbędnej wiedzy i umiejętności pomocnych we wspomaganiu ich rozwoju. Autorka przyjęła w swoim opracowaniu interesującą formułę literacką, a mianowicie po „klasycznej” charakterystyce projektu rozważa różne kwestie szczegółowe, udzielając odpowiedzi na konkretne pytania uczestników „Międzynarodowej Szkoły Matek”.

Część „Colloquia” zawiera tym razem aż pięć tekstów obcojęzycznych, z których dwa są w języku rosyjskim, a trzy – angielskim. Autorami artykułów po rosyjsku są pochodzący z Ukrainy Yevheniy i Olga Kłopotowie. Oboje na co dzień zajmują się pedagogiką specjalną. Yevheniy Kłopot jest profesorem Zaporozkiego Uniwersytetu Narodowego. Jego tekst traktuje o psychologicznych podstawach organizacji

przestrzeni integracyjnej dla osób z wadami wzroku. Olga Kłopotą jest nauczycielką w jednym z liceów w Zaporozżu i swój artykuł poświęciła analizie znaczenia identyfikacji w procesie integracji społecznej młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Następny artykuł wyszedł spod pióra Lidii Marszałek, która postuluje rozwijanie integralnej edukacji przedszkolnej. Zdaniem autorki postulat ten nie jest niczym nowym, a wręcz przeciwnie – werbalizuje zadanie, które już od dawna jest podejmowane zarówno w praktycznej edukacji przedszkolnej (pedagogii przedszkolnej), jak i w koncepcjach teoretycznych (pedagogice przedszkolnej). Tym, czego nie dostrzegano w ogóle lub tylko w niewielkim stopniu, jest według Marszałek duchowy wymiar rozwoju dziecka, który w końcu powinien znaleźć swoje trwałe miejsce w idei integralności. W kolejnym tekście Karolina Czech z Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie rozważa wkład polskich Kościołów ewangelikalnych w budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Wychodząc od mało znanej szerszym kręgom opinii publicznej historii ewangelikalnych wspólnot wyznaniowych, autorka prezentuje tezę, że wychowanie religijne przyczynia się do wzmacniania więzi społecznych i uczy wspólnego poszukiwania dobra, co stanowi kościół życia politycznego w demokracji. Autorką ostatniego artykułu w tej części jest Justyna Tomczyk, która z perspektywy filozofii *gender* analizuje stereotypy związane z różnicami płciowymi w kontekście zachowań agresywnych i przemocowych. Mimo problematyczności i dyskusyjności idei określanych terminem *gender*, tekst ten wydaje się wart wnikliwej lektury, choćby ze względu na niewątpliwe znaczenie ciała i cielesności w wychowaniu.

W tym numerze w „Debiutach” ukazuje się artykuł Klaudii Korzenieckiej, absolwentki Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, a obecnie doktorantki na Uniwersytecie Warszawskim. Przedstawia ona studium teoretyczne poświęcone samodzielnemu, a może raczej samotnemu macierzyństwu.

W „Recenzjach” zamieszczono omówienia trzech publikacji zwartych. Zachęcamy do ich lektury.

W części „Kronika” znajdują się – oprócz „tradycyjnych” sprawozdań z konferencji i sympozjów naukowych – trzy teksty poświęcone aktualnym problemom edukacyjnym i edukacyjno-społecznym. Pierwszy z nich autorstwa trzech naukowców z Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka w Warszawie – Arkadiusza Durasiewicza, Wojciecha H. Duranowskiego i Tomasza Barszczewskiego przedstawia najnowsze kierunki rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnej w edukacji wyższej na świecie. Do znajdujących coraz szersze zastosowanie należą m.in. *mobile learning*, *internet of things*, *augmented reality* czy *open-source learning*. Co prawda niektóre z tych technologii stosuje się w polskich uczelniach, jednak są to ciągle dopiero pierwsze zwiastuny.

Drugi tekst w tej części to wywiad przeprowadzony przez Agnieszkę Kubiak i Martę Sobocińską z Marią Rys, kierownikiem podyplomowego studium relacji interpersonalnych i profilaktyki uzależnień, na temat alkoholowego zespołu płodowego. W kolejności jako trzeci ukazuje się w tej części materiał omawiający zmiany aktualnie przeprowadzane przez Urząd Miasta Krakowa w systemie szkół specjalnych i integracyjnych. Głos w tej sprawie zabiera Agnieszka Wątopek. Autorka ujawnia, że obok czynników obiektywnych takich, jak niż demograficzny oraz migracje ludności, istnieją jeszcze inne – ukryte przesłanki dla restrukturyzacji szkolnictwa. Poza tym zbyt często – zdaniem autorki – przy rozstrzyganiu o dalszych losach poszczególnych placówek biorą górę względy ekonomiczne. Tymczasem wysoka jakość edukacji wymaga nie tylko zaangażowania wykwalifikowanych nauczycieli i opracowywania jak najlepszych programów nauczania, lecz również odpowiednich nakładów finansowych. Według Wątopek przy ocenie funkcjonalności szkół, nie powinno się przykładać tej samej miary do placówek ogólnodostępnych i specjalnych, bowiem te drugie już na wstępie odpadają z rankingów popularności. Stąd porównywanie kosztów oraz efektywności kształcenia w szkołach różnego typu bez uwzględnienia specyfiki tych przeznaczonych dla dzieci o zaburzonym rozwoju wydaje się poważnym błędem, którego skutki mogą odczuć najboleśniej uczniowie z niepełnosprawnościami.

Niekiedy można spotkać się ze zdaniem, że rozprawy naukowe nie mają nic wspólnego z bieżącymi problemami, że uprawianie nauki to czynność autoteliczna, a naukowiec jest kimś, kto żyje samotnie w wieży z kości słoniowej i nie dostrzega codzienności. Żeby dowieść, że wcale nie musi tak być, chciałbym na zakończenie odwołać się do przykładu z ostatniego czasu. Redakcja „Forum Pedagogicznego” otrzymała od Ewy Teodorowicz-Hellman, która w poprzednim numerze pisała o dyskryminującej polityce rządu szwedzkiego wobec chrześcijaństwa, następującą wiadomość: „5 sierpnia 2014 roku rząd szwedzki podjął ostateczną decyzję, że obchody zakończenia roku szkolnego i jasełka mogą odbywać się w kościołach z udziałem pastorów, którzy będą interpretować Ewangelię bożonarodzeniową przy akompaniamencie «szwedzkich psalmów». Decyzja ta wymagała zmiany w prawie oświatowym i już przedłożono stosowną propozycję w tym zakresie. Minister szkolnictwa, Jan Björklund, stwierdził ponadto, że obchodom zakończenia roku szkolnego w kościołach sprzeciwia się przede wszystkim szwedzka lewica, nie zaś cudzoziemcy, których *notabene* dziwi, że Szwedzi tak mało dbają o swoje własne tradycje. Członek rządu podkreślił, że tradycyjne rytuały związane z końcem roku szkolnego i Bożym Narodzeniem są wyrazem troski rządu o zachowywanie i przekazywanie uczniom szwedzkiego dziedzictwa kulturowego (por. *Klart för psalmer på skolavslutning*, dostępny na: <http://ipv4.hd.se/inrikes/2014/08/05/tydligare-regler-om-skolavslutning/> [otwarto 5 sierpnia 2014])”. Mimo że nie ma żadnego związku między naszą publikacją a decyzją rządu szwedzkiego, jednak okazuje się, że rozważania naukowe nie